

Nils Kalén

Martinus kosmologi – en introduktion

Den kände engelske författaren H.G. Wells skrev en gång en berättelse om ”de blindas rike”. Han låter där en seende man från ett främmande land uppleva sällsamma äventyr hos detta folk, där synsinnet var något helt okänt. Det var svårt eller omöjligt för honom att göra sig trodd bland de blinda, när han berättade för dem om sol, himmel och andra märkliga ting, vars existens han tack vare sin ofattbara förmåga kände väl till. Han blev mottagen med hån och misstänksamhet och måste slutligen fly ur landet.

Jag vet inte om författaren önskat lägga någon djupare mening i sin fascinerande berättelse. Men den kan mycket väl tas som en liknelse på allmänmänskliga förhållanden. Hur svårt har det inte alltid varit för andligt högt utvecklade, i djupare bemärkelse ”seende” människor, att göra sig förstådda och trodda bland sina samtida, när de redogjort för de andliga verkligheter som de tack vare sin ”synförmåga” varit förtrogna med. Och hur svårt har det å andra sidan inte varit för den stora ”blinda” massan att fatta deras budskap. Mänskligheten har alltid behövt lång tid på sig för att växa ifatt dem.

Avsikten med denna artikel är att presentera den danske tänkaren och författaren Martinus (1890–1981), vars namn ännu är tämligen okänt i såväl Sverige som världen i övrigt. Ja, trots ett omfattande författarskap är han till och med i sitt eget hemland alltjämt föga känd hos den stora allmänheten. Om Martinus gäller i högsta grad detta, att han var långt före sina samtida när det gäller andlig utveckling och uppfattningsförmåga. Han skrev för ett fåtal i vår tid, hans böcker riktar sig främst till framtidens människor.

Vem är då denne man, vars budskap så djupt gripit och engagerat dem som kunnat ta del av det?

Martinus är i bästa mening en man av folket. Han föddes den 11 augusti 1890 i Vendsyssel i norra Jylland, där hans barndom kom att förflyta under anspråkslösa förhållanden. Hans skolgång inskränkte sig till några få terminer i hemmabyens enkla varannandagsskola. Tolv år gammal tog han tjänst som herdepojke och vid arton började han utbilda sig till mejerist, på den tiden ett vanligt yrke i det boskapsrika Danmark.

Det gyllene elddopet

När Martinus var i trettioårsåldern inträffade en händelse i hans liv som helt skulle ändra hans levnadsbana och som blev upptakten till hans verksamhet som författare och föredragshållare. Han fick en andlig ljusuppenbarelse av en så oerhörd styrka och intensitet att han till en början var liksom helt lamslagen. Ljusupplevelsen formade sig till en Kristusgestalt, som kom honom allt närmare för att till slut träda in i och förena sig med hans eget väsen. – I en liten bok, *Kring min missions födelse*, – den enda han skrivit om sig själv – skildrade han sedermera denna händelse som ”ett gyllene elddop”, där han fick sitt ”kosmiska medvetande”.

”Även om den överjordiska upplevelsen måste upphöra, kom jag dock aldrig mera helt tillbaka till den fysiska världen”, skriver han. ”Det hade skett en förvandling i mitt väsen. Jag hade fötts i en ny värld, hade blivit medveten i en ny kropp. Och från det ögonblicket var den värld, som ligger hinsides alla fysiska företeelser, permanent inlemmad i mitt dagsmedvetande. Det gyllene ljuset hade kvarlämnat mig i ett tillstånd av medveten odödlighet och med förmåga att se, att endast livet existerar och att mörker och lidande endast är kamouflerad kärlek och att Guds väsen är närvarande i allt och alla.”

Före denna tidpunkt hade Martinus varit helt ovetande om allt som hör samman med begreppet ”andliga realiteter”. Han skriver:

”Jag kände varken till odödlighet eller återfödelse. Jag kände varken ödets lagar eller djurens sanna identitet. Jag visste inget om kärlekens auktoritet och skapelsens verkliga mysterium,

hade ännu inte haft någon som helst realistisk upplevelse av gudomens personliga närhet i min egen ande. Jag var religiöst sett ett helt oskrivet blad. Att jag ända till mogen ålder kunnat förbli så intakt berodde på den i detta fall lyckliga omständigheten, att mitt öde inte i ett enda fall fört mig i beröring med någon religiös bok eller sekt utöver vad som ingick i folkkyrkans barnundervisning. Icke desto mindre var jag djupt religiös och hyste en innerlig kärlek till Gud. Jag kan inte fysiskt erinra mig någon dag då jag inte bett till Gud. Men denna min religiositet var min hemlighet, min helgedom. Jesus var mitt högsta ideal och rättesnöre. I alla tvivel och betänkligheter brukade jag ställa mig frågan: Vad skulle Jesus ha gjort i en situation som denna? Och alltid kom svaret omedelbart. Inom bråkdelen av en sekund visste jag hur Jesus skulle handlat. Och detta förde mig fram till Fadern, fram till Guds närhet. Genom att följa denna gudomliga vägledning, som sålunda blev mig given i varje situation, kom jag obesmittad, oskadd och befriad genom alla svårigheter, frestelser och fallgropar, vilka måste passeras av varje jordisk människa som från moderlivet träder in i världen.”

Han berättar vidare, hur det för hans vänner och närstående blev till ett synligt faktum, ”att en upplysningens undergörande kraft helt kan uppfylla en okunnig människa, så att hon, alldeles oberoende av böcker eller andras vetande eller forskning, blir till en kapacitet i livets högsta visdom, vetande, fakta eller religiös upplysning”.

Författare, föredragshållare och symboltecknare

Martinus kände starkt en kallelse att till sina medmänniskor föra ut den kosmiska kunskap som nu låg öppen för honom, och från sitt tillbakadragna liv på ett mejerikontor måste han träda fram för offentligheten, först som författare, sedan också som föredragshållare. År 1932 utgav han, med vänners ekonomiska bistånd, första delen av sitt huvudarbete *Livets Bog* (Livets bok), och när detta verks sjunde och sista del hade utkommit år 1960, omfattade det omkring 3.000 sidor. Jämsides med *Livets Bog* har Martinus utgivit en mängd små och stora skrifter i andliga och kosmiska ämnen. Det sista större arbete som utgavs var *Den eviga världsbilden*.

Martinus författarskap kan bl.a. sägas utgöra en andlig ”kartläggning” av hela kosmos. Då han därvid ofta måste röra sig med begrepp och skeenden som är nya eller obekanta för läsaren och därför svåra att beskriva och förklara, respektive svåra att förstå, kom han tidigt på tanken att med hjälp av symboliska illustrationer göra innehållet lättare fattbart. Så tillkom så småningom hans stora verk med bildsymboler, där varje färg och figur har sin givna betydelse. För var och en som vill tränga djupare in i kosmologin och den andliga vetenskapen är dessa symboler till stor nytta som vägvisare och förebyggare av missuppfattningar. Tillsammans med texten ger de för all framtid en klar och otvetydig fixering åt Martinus världsbild.

En andlig rörelse men inget ”samfund”

Kring Martinus samlade sig snart en liten skara intresserade, som lyssnade till hans föredrag och bildade små studiekretsar kring hans skrifter. År 1935 grundades den semesterkoloni vid Klint utanför Nykøbing på Sjællands nordkust som sedan skulle växa ut till *Martinus Center*, ett stort studiecenter för intresserade i Martinus arbeten. På denna idylliska plats, med föredragssal, bibliotek, vegetarisk restaurang och rika inkvarteringsmöjligheter, pågår framför allt under somrarna kurser och föredragsserier i en trivsamt och rogivande miljö, och hit kommer intresserade från hela Norden, men även från mer avlägsna länder – där Martinus budskap sakta håller på att vinna gehör. År 1943 upprättades *Martinus Institut* i Köpenhamn, och detta är nu verksamhetens huvudcentrum. Institutet ombesörjer bokutgivning och studieverksamhet, det senare framför allt vid *Martinus Center* i Klint.

I Sverige har Martinus böcker givits ut i översättning sedan 1950-talet. Föredrags- och kursverksamhet har också pågått under lång tid. All verksamhet kring Martinus tankevärld upprätthålls av intresserade människor och utan något ekonomiskt vinstintresse.

Det bör i detta sammanhang framhållas att det inte existerar någon förening eller sammanslutning som arbetar för tankarnas spridning genom ”missionerande” verksamhet. Även

om man på sätt och vis kan tala om en ”Martinus-rörelse”, som utgörs av de människor som intresserar sig för Martinus tankevärld, så finns det inte något samfund eller någon förening som man kan bli medlem i. Martinus budskap står öppet för alla och envar. Han har själv bestämt avvisat tanken på att skapa någon form av medlemsorganisation. Martinus analyser är till sin natur sådana att de inte kan inneslutas inom ett sektväsens trånga skrankor, som lätt skulle kunna uppstå. Martinus för inte fram några dogmer eller troskränningar. Kring hans världsbild hålls inga ”gudstjänster” eller ”andakter”. Martinus sätter inte upp några förbud eller levnadsregler. Även om han visar på den högsta moralens väg såsom vår enda framkomliga utvecklingsväg, så är han helt medveten om moralbegreppets relativitet. Martinus moraliserar inte, han analyserar. Och han konstaterar. Han visar oss hurdana förhållandena verkligen är, varför de är sådana, varför vi är sådana vi är, vad vi kan göra för att lära känna oss själva, ta reda på var vi befinner oss i vår eviga utveckling och så finna en väg genom livet.

Kosmologi och andlig vetenskap

Att inom ramen för en liten introduktionsskrift ge en sammanfattning av Martinus världsbild låter sig inte göra – den är alltför omfattande. Men låt mig i korthet beröra *några* viktiga områden som Martinus grundligt penetrerat i sitt författarskap och sin föredragsverksamhet.

Man skulle kunna kalla Martinus kosmologi för en utvecklingslära, eftersom begreppet *utveckling* löper som en röd tråd genom hela hans tankevärld. Men den är något oändligt mycket mera än den kända biologiska evolutionsläran (vilken utan svårighet men med vissa korrigeringar kan infogas i Martinus kosmologi). Den är utan tvekan den största, mest vittomfattande evolutionsteori som över huvud taget manifesterats. Teori? Ja, för oss vanliga dödliga måste den stanna vid att vara en teori, men en teori vars sanning vi i våra bästa stunder kan ana eller logiskt sluta oss till. För upphovsmannen själv är det fråga om *skådad verklighet*.

Allt liv är för Martinus evigt, har alltid existerat och kommer alltid att existera, och något annat än liv existerar inte. ”Döden” finns bara som ”en tänkt motsats” till livet.

Allt liv, alla levande varelser, passerar under sin eviga vandring genom *utvecklingszoner*. Av dessa är vi genom vårt liv på jorden väl förtrogna med de fyra som benämns *mineralriket* (kristallernas värld), *växtriket*, *djurriket* och *människoriket*, varvid är att märka att Martinus räknar den jordiska människan såsom alltjämt i stort sett tillhörande djurriket, men hon är på väg mot ”det riktiga människoriket”. Efter genomgången av dessa fyra zoner fortsätter det levande väsendet sin vandring genom andliga riken, först det som fått namnet *visdomsriket* och därefter *den gudomliga världen*, där utvecklingen når sin höjdpunkt. En sådan utvecklingscykel omfattar givetvis omätliga eoner av tid.

Enligt ”lagen om hunger och mättnad” kommer det levande väsendet efter vistelsen i de höga andliga världarna att via *salighetsriket* återigen bli upphovet till mineraliska former i den fysiska världen, för att i denna det hårda motståndets värld successivt ”inveckla” sig i materia, på nytt börja sin vandring genom växt- och djurstadier etc., men denna gång i en högre ”utvecklingsspiral”. Livet kretsar alltså evigt genom dessa sex riken, men inte i en sluten cirkel utan i ständigt större och större ”spiralkretslopp”.

Kosmos är uppbyggt av sex s.k. grundenergier, motsvarande de nämnda sex utvecklingszonerna. Samtliga sex energier är alltid närvarande i olika kombinationer hos allt levande (och något annat än levande väsen existerar alltså inte): en av energierna befinner sig i kulmination, två av dem är i tilltagande, två i avtagande och en är latent. Dessa sex grundenergier är: *instinkten* (som kulminerar hos väsendena i växtriket), *tyngd-* eller *explosionsenergin* (djurriket), *känslöenergin* (det riktiga människoriket), *intelligensenergin* (visdomsriket), *intuitionsenergin* (den gudomliga världen) samt *minnesenergin* (salighetsriket/mineralriket). Alla energierna regleras slutligen av en sjunde, som är dem överordnad: *moderenergin*.

Hos djuret befinner sig alltså tyngd- och explosionsenergin i kulmination, medan minne och instinkt är i avtagande, känsla och intelligens i tilltagande samt intuitionen latent. I samma mån som djuret – inbegripet den vanliga jordiska människan – utvecklas till ”riktig” människa, tilltar känslöenergin (som då går mot sin kulmen) tillsammans med intelligens-

energin, samtidigt som tyngdenergin börjar avta. Instinkten avtar ytterligare och intuitionen börjar "vakna" ur sitt latent läge, varvid minnet i stället reduceras till latens.

Reinkarnation, öde och kosmiskt skydd

Reinkarnationsprincipen är hos Martinus mycket klart utformad och ingår som en ofrånkomlig del i det stora kosmiska sammanhanget. Först när väsendet nått den grad av fullkomning som är avsikten med dess liv i den fysiska materiens – motståndets – värld, och ett återfödande inte längre skulle ha någon funktion att fylla, upphör det – för att en gång återupptas i nästa spiralkretslopp, när väsendet, som nämnt, på nytt söker sig bort från den andliga världen.

I samband med reinkarnationsprincipen klarlägger Martinus frågan om vårt öde. Var och en skapar själv sitt öde. Vi är således alltid i sista hand själva orsaken till allt som möter oss i livet av välgång och glädje, av lidande och sorg. "Vad människan sår, det får hon också skörda." Det goda eller onda vi gör är energivågor som vi sänder ut och som förr eller senare (i detta livet eller i ett kommande) vänder tillbaka till oss. Ingen är alltså martyr, ingen lider oförskyllt, och vi kan inte slippa ifrån vårt lidande, förrän vi helt lärt oss att inte förorsaka andra varelser lidande – tills vi "betalt den yttersta skärven". Denna livets lag kan förefalla hård, men är uttryck för allra högsta kärlek. Lidandet – liksom allt annat – är meningsfyllt och avsett att befordra vår utveckling. Det är en "väckarklocka" som ringer när vi håller på att komma på avvägar från vad som är ändamålsenligt och naturligt. För Martinus existerar därför inte något "ont" i egentlig mening, endast "gott". Det vi kallar "ont" betecknar han som "det obehagliga goda".

Har vi en gång äntligen lärt oss vår läxa, dvs. kommit så långt att vi under inga förhållanden skulle nännas att förorsaka en annan varelse lidande, då är vi också själva befriade från lidandet, då har vi ett "kosmiskt skydd", det enda säkra skydd som finns i vår farofyllda värld.

Här ligger en farlig tankegång nära till hands – som Martinus också varnar för – nämligen föreställningen att man inte skulle behöva hjälpa eller undsätta dem som lider, eller lindra nöden för nödställda, eftersom var och en ju blott lider "vad hans gärningar är värda" och man inte bör gripa in i det gudomliga skeendet. En sådan "underlåtenhetssynd" vore tecken på djup kärlekslöshet, som även den formar vår "karma", sänder ut energier som förr eller senare återvänder till sitt upphov. Inte bara vårt eget lidande utan också andras lidande, som vi möter på vår vandring genom världen, ingår i den gudomliga planen med vårt liv. Martinus världsbild andas den högsta kärlek till hela skapelsen, och därmed även den största förståelse och medkänsla inför lidandet. Men utan erfarenheten av lidandet skulle vi inte kunna uppleva kontrasten därtill: välbefinnandet, glädjen och kärleken. Om inte mörkret fanns skulle vi inte vara i stånd att uppfatta ljuset – detta är den kontrastprincip som all upplevelse vilar på.

Ofta citerar Martinus Bibeln, särskilt liknelser och uttalanden av Jesus. Han placerar in mycket av Bibelns andliga gods i dess rätta kosmiska sammanhang, och den uppmärksamma läsaren får i många stycken en helt ny syn på bibliska berättelser och Jesu uttalanden. Sådant som tidigare föreföll dunkelt eller obegripligt blir klart och förståeligt. Sådant som man trott sig helt förstå visar sig ha en mycket djupare innebörd än man kunnat ana; perspektiven vidgas.

Det levande väsendets struktur

Det levande väsendet utgör enligt Martinus en *treenig princip* (i symbolbilderna återges väsendet alltid som en triangel) och de tre "sidorna" av väsendet ger han beteckningarna X 1, X 2 och X 3. Själva väsens kärnan, X 1, kan inte ges några attribut eller egenskaper. Om den kan man ingenting säga utöver detta att den utgör "något som är" – den finns, har alltid funnits och kommer alltid att finnas. Till denna väsens kärna är av evighet knuten en "skaparförmåga", X 2. Och genom denna skaparförmåga manifesterar sig väsendet ständigt i en "skapelse", X 3. Den treeniga principen motsvaras i verkligheten av vårt jag (X 1), vårt medvetande (X 2) och vår organism (X 3). Sådan är också gudomens struktur: på en gång skapare ("Fadern"), skaparförmåga ("den heliga anden") och det skapade väsendet eller gudasonen

(”sonen”). I detta som i så många andra fall ger Martinus mening och innehåll åt urgamla symboliska religiösa begrepp.

I naturen manifesterar sig väsendena som ”väsen inuti väsen”. Varje väsen är en livsenhet, uppbyggd av andra livsenheter. Människan är alltså en sådan livsenhet, vilken manifesterar sig såsom sammansatt av mindre livsenheter: kroppens olika organ (som alltså är levande väsen i en oss underliggande utvecklingspiral). Dessa är i sin tur uppbyggda av ännu mindre livsenheter: cellerna – och dessa av molekyler, och så vidare nedåt i mikrokosmos. Å andra sidan utgör människorna en form av ”organ” eller ”celler” i den större livsenheten jordklotet, som alltså är att betrakta som en levande varelse i en överliggande utvecklingspiral. Och jordklotet ingår som ”organ” i livsenheten solsystemet, som ingår i vår galax vintergatan och så vidare uppåt i makrokosmos. Allt är liv inuti liv – levande väsen ”som bildar materia och universa för varandra”.

Det sexuella mysteriet

Martinus ägnar stor uppmärksamhet åt ”det sexuella mysteriet”. Hans analyser av den kosmiska urkraften – ”den högsta elden” som han kallar den – är synnerligen djupgående och tangerar de yttre gränserna för jordmännisklig fattningsförmåga. Från kosmisk synpunkt är alla varelser *tvåpoliga* väsen, vilket betyder att de har både en maskulin och en feminin pol inom sig. Hos väsen på djurens och jordmänniskornas utvecklingsnivå är emellertid den ena av de båda polerna så kraftigt tillbakaträngd av den andra, att individen här framträder som antingen hankön eller honkön. Men inom växtvärlden varierar förhållandet, så att vissa växter är enkönade, alltså antingen hankön eller honkön, medan andra har kvar sin tvåkönsstruktur, är ”samkönade”.

Det är just bland djuren samt hos jordmänniskorna i deras tidigare utvecklingsskeden som könsåtskillnaden (den ena polens dominans och den andras degeneration) är som störst och dragningen mellan könen därför är som starkast. Endast i gemenskap med ett väsen av motsatt kön (varvid spänningsförhållandet mellan de båda polerna kan komma till utlösning) upplevs livets högsta höjder inom denna utvecklingszon, vilken därför av Martinus fått namnet ”de lyckliga äktenskapens zon”. Men det är också inom detta område som ”tyngd- eller explosionsenergin” kulminerar och yttrar sig som ett våldsamt äganderättsbegär till den sexuella partnern, i utpräglad egoism, svartsjuka, hat och förtryck. Under den fortsatta utvecklingen mot ”det riktiga människoriket” sker en gradvis utjämning: den feminina polen hos mannen växer och den maskulina avtar, medan förhållandet är det motsatta hos kvinnan. Våldsmentaliteten får ge vika för humanism och fredlig samlevnad, den våldsamma parningsdriften och svartsjukan avtar till förmån för en vidgad kärlek – inte till könet som sådant utan till medmänniskan. Man och kvinna blir i detta utvecklingsskede inte i samma utsträckning som tidigare sexuellt beroende av varandra. Nutidens civiliserade människa befinner sig på ett övergångsstadium, hon är varken helt djur eller helt människa, hon är likt sfinxen en blandning av dem båda. Som ”en sårad flykting mellan två riken” befinner hon sig i ”de olyckliga äktenskapens zon”. Den riktiga människan, som alltså ännu inte tillhör denna världen men som en gång ska komma, är inte en utpräglad ”man” eller en utpräglad ”kvinna”, utan – människa. Martinus analyser av dessa ämnen ger ny relief åt Jesu uttalande om att man ”vid uppståndelsen inte tar till äkta”.

Inställning till andra rörelser

Ofta frågas vad Martinus-rörelsen har för inställning till den ena eller andra ideella riktningen eller åskådningen i vår tid. Man är ju van vid att en ”rörelse” har ett program med vissa idéer som man kämpar för. Sådana rörelser arbetar för att få så många medlemmar som möjligt i sitt medlemsregister eller sin speciella åsiktsfälla. Martinus är dock helt medveten om att varje individ är olik varje annan individ och att det i längden inte går att göra upp gemensamma levnadsmönster för individer på skilda utvecklingssteg. Det är helt naturligt att Martinus själv är – exempelvis – vegetarian; att han inte dödar djur; att han tar avstånd från vivisektion och

annan grymhet; att han inte använder alkohol eller tobak; att hans inställning till omvärlden är helt pacifistisk. Det är också ganska naturligt att var och en som läst, hört och förstått Martinus, själv efter bästa förmåga försöker inrätta sitt liv så att man orsakar så litet lidande som möjligt för andra varelser. Men några normer för vårt levnadssätt har Martinus alltså inte ställt upp. Han visar oss vägen, men han fördömer ingen som inte går den vägen, han "kämpar" inte för vissa idéer, han "predikar" inte vare sig vegetarism, absolutism, pacifism eller någon annan "-ism". Han vet att ingen människa kan tvinga på sig en livsstil som hon ännu inte är mogen för. Mognaden och därmed livsförändringen måste komma inifrån.

När Martinus i några fängslade kapitel skisserar upp det framtida globala världssamhället, så är det förvisso inte heller någon politisk "programförklaring". Det är den kosmiskt seendes vision av ett kommande fredsrrike, befolkat av människor som under sin utveckling blivit mätta på krig, våld, kamp och hat och nu förverkligar sin längtan efter fred, frid och verklig kärlek.

Några axplock

När jag här gjort en del axplock bland de ämnen som Martinus utförligt behandlar i stora bokvolymer, föreligger ju risken att läsaren uppfattar det hela som torra spekulationer. Lösryckta från varandra som några kringströdda pusselbitar verkar detaljerna kanske för många besynnerliga. Den som har möjlighet att sätta sig in i Martinus världsbild i dess helhet kommer emellertid att finna hur exakt bitarna passar in i varandra. Den intresserade läsaren kommer säkert att fångas av denna världsbilds absoluta logik och oändliga skönhet. Det bör återigen betonas att denna kosmologi och andliga vetenskap inte är någonting som funderats ut av en snillrik hjärna. För Martinus själv har de logiska bevisen aldrig behövts, eftersom han med sin kosmiska klarsyn kunnat skåda direkt in i den faktiska verkligheten. Men för sina läsares vägledning ger han sin framställning en förståndsmässig, logisk uppläggning. Han vill få läsarna att använda sin logiska tankeförmåga, inte bara trosmässigt acceptera vad han har att säga. En gång ska vi alla såsom riktiga människor få kosmiskt medvetande, själva bli direktseende. Vi varken kan eller bör gå några genvägar med hjälp av konstlade medel. Endast genom att gradvis utveckla vår kärleksförmåga kommer vi på säker väg att närma oss det riktiga människoriket. Men tack vare Martinus vägledning kan vi redan nu, genom vår humaniserade intelligens och vår gryende intuition, sluta oss till att verkligheten omfattar mer än vad våra fysiska ögon just nu kan uppfatta. Även om vi lever i "de blindas rike" kan vi ana det kommande ljuset.

Denna introduktion publicerades ursprungligen 1969.

Föreliggande version har gjorts aktuell och förändrats på några smärre punkter av Jan-Erik Luft.

© Världsbild Förlag, 2000-09-03.

VÄRLDSBILD FÖRLAG

Vasavägen 9, 181 42 Lidingö Tel/Fax 08-767 38 17 info@varldsbild.se www.varldsbild.se

Vi sänder gärna en utförlig boklista med Martinus böcker.